

УДК 657.01:330.1

Травінська С. І.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ»

У статті досліджено поточні зобов'язання в правовому та бухгалтерському аспекті; визначені основні характеристики поточних зобов'язань та сформульовано власне визначення категорії «поточні зобов'язання» з дотриманням вимог термінології, що сприятиме правильному розумінню їх сутності.

Ключові слова: поняття, поточні зобов'язання, вимоги ДСТУ 3966:2009, методика налагодження та тестування стратегічних припущень.

Постановка проблеми. Зобов'язання здійснюють суттєвий вплив на фінансову стійкість та платоспроможність підприємства, оскільки вони виступають джерелом формування та фінансування активів. Значну частину займають господарські операції з їх виникнення та погашення, що характеризують фінансову стабільність суб'єкта господарювання. Тому існує потреба в ефективному управлінні та контролі за станом поточних розрахунків, динамікою кредиторської заборгованості, що забезпечується за допомогою якісної, правдивої, достовірної інформації щодо зобов'язань в системі бухгалтерського обліку.

Для розуміння поточних зобов'язань, що виступають об'єктом обліку, правильної методики їх відображення у фінансовій звітності виникає потреба в дослідженні теоретичних принципів щодо розкриття поняття «поточних зобов'язань». Дане питання набуває актуальності в умовах недостатньої теоретичної розробки щодо визначення поточних зобов'язань, розбіжностей щодо їх трактування в обліковому та правовому полі, недосконалості методики відображення в обліку та звітності.

Існує необхідність у розробці дієвого теоретичного підґрунтя, що полягає у формулюванні поняття «поточних зобов'язань» на основі дотримання відповідних вимог визначення даної категорії.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення та аналіз наукових праць підтверджує дискусійність щодо теоретичних підходів трактування сутності зобов'язань.

Вагомий внесок у дослідження природи зобов'язань зробили такі провідні науковці: Бутинець Ф.Ф. [2], Завгородній В.П. [5], Орлов І.В. [11], Осовська Г.В. [3], Поддєрьогін А.М., Буряк Л.Д. [6], Ткаченко Н.М. [14], Хендріксен і Ван Бреда [15] та ін. Незважаючи на ґрунтовні розробки теоретичних підходів щодо тлумачення зобов'язань, питання формулювання визначення поняття «поточні зобов'язання» з дотриманням

відповідних вимог державного стандарту потребують подальшого удосконалення.

Метою статті є дослідження економічної, правової та бухгалтерської сутності поточних зобов'язань підприємства й формулювання власного визначення з дотриманням відповідних вимог термінології, що сприятиме правильному розумінню природи поточних зобов'язань та уникненню помилок при їх відображенні в обліку та звітності.

Виклад основного матеріалу. Поняття «зобов'язання» є різностороннє, тому його потрібно розглядати з економічної, облікової та правової точки зору.

У процесі стандартизації та гармонізації бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами, в Україні здійснюється постійний перегляд та зміни до національних положень (стандартів), що забезпечує наближення вітчизняної системи обліку до міжнародної. Доцільно розглянути основні принципи формування інформації про зобов'язання та їх законодавчо-нормативне регламентування в обліку та звітності.

Методологічні засади формування інформації щодо зобов'язань у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності визначені Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4], НП(С)БО 1, П(С)БО та МСБО. Перелік визначень поняття зобов'язання в законодавчо-нормативних документах України узагальнено в табл. 1.

Трактування зобов'язань у НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9] та Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4] майже співпадає з визначенням за міжнародними стандартами, про що свідчить адаптація вітчизняної системи бухгалтерського обліку до міжнародної.

Іноземні та вітчизняні вчені по-різному трактують поняття «зобов'язання». На основі аналізу літературних джерел, визначені різні підходи до дефініції даного терміну, зокрема: 1) правовідно-

Таблиця 1

Визначення поняття «зобов'язання» в законодавчо-нормативних документах

№	Джерело	Визначення
1.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [4]	Зобов'язання – заборгованість підприємства, що виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.
2.	НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [9]	Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.
3.	П(С)БО 11 «Зобов'язання» [12]	Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.
4.	МСБО 37 «Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи» [8]	Зобов'язання – існуюче зобов'язання суб'єкта господарювання, яке виникає в результаті минулих подій і погашення якої, за очікуванням, призведе до вибуття ресурсів суб'єкта господарювання, котрі втілюють у собі економічні вигоди.

Джерело: складено автором на основі законодавчо-нормативних документів України

сини щодо здійснення певних дій; 2) договір між суб'єктами господарювання; 3) результат господарських операцій; 4) залучений капітал; 5) заборгованість підприємства; 6) запозичені кошти; 7) розрахункові взаємовідносини; 8) майбутні пожертвування економічними вигодами.

Таким чином, наведені вище підходи до визначення сутності зобов'язань не виключають один одного, проте не враховують усіх його характеристик, а відображають лише окремі сторони зобов'язання. Це вимагає дослідження основних рис зобов'язання як категорії бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Основними рисами, що визначають зобов'язання, на думку Ф.Ф. Бутинця, є: «конкретні економічні ресурси (поверненню підлягають ресурси, або їх грошовий еквівалент – залежно від умов договору); адресність (ресурси повертаються позикодавцю або іншій третій особі за дорученням позикодавця); строк погашення заборгованості; винагорода за користування ресурсами; санкції за порушення договірних зобов'язань за термінами і сумами погашення заборгованості» [10, с. 92]. Описані риси, на нашу думку, не повністю характеризують зобов'язання, оскільки не відображають суті та не враховують причин його виникнення. Тому варто зазначити, що зобов'язання є результатом минулих подій та зменшує ресурси підприємства, що принесуть економічні вигоди в майбутньому.

Більш детально формулюють характеристики зобов'язання зарубіжні вчені Хендріксен і Ван Бреда, а саме:

1. Зобов'язання повинно мати місце сьогодні й бути наслідком минулих фактів господарського життя, наприклад, таких, як придбання товарів або послуг, нанесені або передбачувані збитки, за які підприємство несе відповідальність.

2. Зобов'язання виступають в якості кредиторської заборгованості, якщо вони пов'язані з необхідністю майбутніх платежів із метою збереження господарських зв'язків підприємства або відповідно до нормальної підприємницької діяльності.

3. Зобов'язання практично повинно бути виконано, але це не означає, що воно повинно отримати точну оцінку, оскільки майбутні платежі мають вірогідний характер.

4. Строк виконання зобов'язання повинен бути визначений, хоча точна дата може бути невідомою.

Він може бути продовжений завдяки прийняттю нових зобов'язань або зобов'язання може бути анульоване конвертацією в акції.

5. Суб'єкт, відносно якого виникло боргове зобов'язання, повинен бути ідентифікований як окрема особа або група осіб. Однак підприємство, що прийняло на себе зобов'язання, в момент реєстрації цього зобов'язання як кредиторської заборгованості може його не ідентифікувати [15, с. 416].

Таким чином, узагальнення та систематизація різних рис зобов'язань, а також врахування відповідності своїй обліковій сутності, дають змогу нам сформулювати такі характеристики зобов'язання як об'єкта бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які зазначені на рис. 1.

Дослідження літературних джерел дало змогу з'ясувати, що зобов'язання, які відображаються в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності, має свої особливості та поєднує в собі економічні та юридичні засади. Саме тому питання щодо співвідношення облікових та юридичних аспектів зобов'язань потребує подальшого наукового вивчення, оскільки має не лише теоретичне, а й важливе практичне значення в процесі бухгалтерського обліку.

Правові засади поняття «зобов'язання» регулюються Цивільним кодексом України (ЦКУ) та Господарським кодексом України (ГКУ).

Як юридична категорія господарське зобов'язання – це господарські відносини, що регулюються правом. У силу цих відносин одна сторона уповноважена вимагати від іншої здійснення господарських операцій: передачі майна, виконання робіт, надання послуг тощо, а інша сторона зобов'язана виконувати вимоги щодо предмету зобов'язання і має при цьому право вимагати відповідну винагороду – сплату грошей, зустрічні послуги тощо [2, с. 426].

Згідно з ГКУ, господарські зобов'язання виникають безпосередньо із закону або іншого нормативно-законодавчого акту, з господарського договору та інших угод (щодо якого відповідні сторони домовляються про виконання зобов'язання), за певних вимог в законодавстві щодо яких підприємство має виконати відповідні дії, внаслідок заподіяння шкоди, а також унаслідок інших подій, з якими закон пов'язує настання правовідносин у сфері господарювання.

Цивільний кодекс України розглядає суть поняття «зобов'язання», умови його виникнення, сторони у зобов'язанні, форми забезпечення його виконання та правові наслідки за умов порушення зобов'язання. Так, згідно зі ст. 509 ЦКУ [16], «зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від певної дії, а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку».

Вищенаведені визначення схожі за змістом, відмінність полягає в специфіці галузі права та ідентифікації суб'єктів правовідносин. Поняття зобов'язання в цивільному праві є дещо ширшим, ніж в господарському, оскільки поширюється як на фізичних, так і на юридичних осіб. У ГКУ акцентується увага на те, що зобов'язання здійснюється у процесі господарської діяльності. Отже, поняття «зобов'язання» в бухгалтерському обліку має ознаку як господарського зобов'язання, оскільки виникає між суб'єктами господарюван-

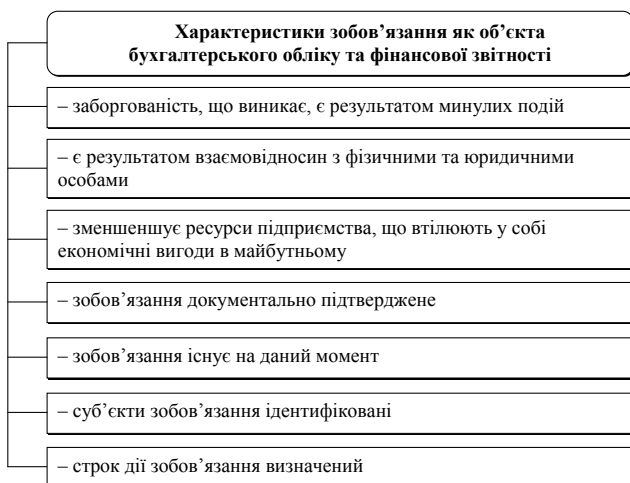

Рис. 1.1. Характеристики зобов'язання як об'єкта бухгалтерського обліку та фінансової звітності

Джерело: складено автором

ня, так і цивільного – існує у вигляді заборгованості з фізичними особами.

Таким чином, трактування зобов'язань як юридичної категорії не розкриває усіх особливостей зобов'язань, а звертає увагу на визначенні суб'єктів правовідносин та їх права. З облікової точки зору, зобов'язання розглядають як результат минулих подій, що призводить до зменшення ресурсів підприємства.

Більшість науковців досліджують теоретичні засади сутності зобов'язань загалом та не приділяють достатньої уваги їх видам. Так, за терміном погашення зобов'язання поділяються на поточні та довгострокові. Даний розподіл обумовлений дією принципу безперервності діяльності, що передбачає проведення оцінки активів і зобов'язань підприємства на основі припущення, що його діяльність триватиме й надалі.

Згідно із МСБО 1 «Подання фінансових звітів» [7] поточним є зобов'язання, якщо:

1) суб'єкт господарювання сподівається погасити це зобов'язання в ході свого нормального операційного циклу;

2) він утримує це зобов'язання в основному з метою продажу;

3) зобов'язання підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців після звітного періоду;

4) суб'єкт господарювання не має безумовного права відстрочити погашення зобов'язання протягом як мінімум дванадцяти місяців після звітного періоду. Всі інші зобов'язання суб'єкт господарювання класифікує як непоточні.

У національному П(С)БО 11 «Зобов'язання» розмежовано довгострокові й поточні зобов'язання залежно від строку його погашення та операційного циклу суб'єкта господарювання. Так, «поточним слід вважати зобов'язання, що будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або мають бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу» [12]. Якщо, згідно з договором, зобов'язання підлягає погашенню у строк, більший ніж дванадцять місяців з дати балансу, то воно вважається довгостроковим.

Вважаємо, що поняття «зобов'язання» потрібно розглядати, враховуючи їх юридичну та обліково-аналітичну характеристику, оскільки вони не можуть існувати окремо одна від одної.

При формулюванні власного визначення «поточні зобов'язання» відповідно до державного стандарту [13], який регламентує вимоги до визначення понять, необхідно дотримуватись таких вимог:

V₁ – сумірність – визначення повинно бути сумірне з поняттям, тобто ознаки, які містяться у визначенні, формуючи його зміст, мають належати всім видовим поняттям, що становлять його обсяг;

V₂ – наявність лише суттєвих ознак – визначення повинно містити лише суттєві для даної предметної галузі ознаки поняття, які дають змогу не лише чітко відмежувати певне поняття від суміжних, але й відобразити його спільність з іншими поняттями системи;

V₃ – системність – визначення повинно бути системним, тобто відображати місце поняття в системі понять предметної галузі;

V₄ – нездатність спричинювати хибне коло – поняття не можна визначати через інше поняття, яке, у свою чергу, визначено через перше;

V₅ – відсутність тавтології – тавтологічним вважають таке визначення, в якому повторено те саме, що зафіксовано вже в самому терміні;

V₆ – відсутність заперечувальних ознак незаперечувального поняття – визначення незаперечувального поняття не можна подавати в заперечувальній формі;

V₇ – однозначність – поняття, що їх використовують у визначенні, повинні бути зазначені термінами, що добре відомі або однозначно витлумачені в певній системі понять;

V₈ – несуперечливість визначенням понять інших стандартів – формулюючи визначення, треба перевірити, чи вжито терміни, які в нього входять, у тому самому значенні, в якому їх зафіксовано в інших стандартах на терміни та визначення понять;

V₉ – раціональна (оптимальна) стислість – визначення поняття повинно бути раціонально коротким і складатися з одного речення;

V₁₀ – виозначеність поняття – всі поняття даної предметної галузі повинні бути достатньо виозначені, тобто – кожне визначення повинно містити всі, необхідні для потреб даної предметної галузі, ознаки поняття;

V₁₁ – мовна правильність визначення – визначення повинно відповідати правилам та нормам наукового стилю української мови.

Таблиця 2

Оцінювання визначення поняття «поточні зобов'язання» за вимогами формулювання термінів

№	Визначення поняття	V ₁	V ₂	V ₃	V ₄	V ₅	V ₆	V ₇	V ₈	V ₉	V ₁₀	V ₁₁
1	Поточні зобов'язання – сума боргів, що належить сплатити підприємству, організації, установі. Поточні зобов'язання виникають у процесі господарської діяльності підприємства, організації, установи й свідчать про залучення коштів у господарську діяльність підприємства [3, с. 133].	- +	- +	- +	- +	+ -	+ -	+ -	- +	- -	- +	+ -
2	Поточні зобов'язання – сума заборгованостей підприємства (організації) юридичним або фізичним особам (кредиторам), що має бути погашена протягом операційного циклу. Виникає внаслідок господарських стосунків між ними [5, с. 172].	- -	+ -	- -	+ +	+ +	+ +	- +	+ -	- -	- +	+ -
3	Поточні зобов'язання – складова капіталу підприємства, яка представляє собою вимоги до підприємства з боку фізичних та юридичних осіб щодо оплати товарів, продукції, послуг [6, с. 198].	- +	- +	+ -	+ -	+ +	+ -	+ -	- +	- +	- -	+ -
4	Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або мають бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу [12].	- +	+ -	- -	- +	- +	+ +	+ +	+ -	+ -	+ -	+ +
5	Поточні зобов'язання – заборгованість підприємства по оплатам іншим суб'єктам господарювання [14, с. 133].	+ -	- +	- -	+ -	+ +	+ -	+ +	+ -	+ +	+ -	+ -

Для оцінювання визначень поняття «поточні зобов'язання» за наведеною вище системою вимог ми будемо користуватися наступною шкалою:

- оцінка « + + » - визначення поняття повною мірою задовольняє вимогу;
- оцінка « + - » - визначення поняття великою мірою задовольняє вимогу;
- оцінка « - + » - визначення поняття малою мірою задовольняє вимогу;
- оцінка « - - » - визначення поняття не задовольняє вимогу (табл. 2).

За результатами проведеного дослідження можна сказати, що кожне з наведених визначень не повною мірою відповідає вимогам державного стандарту щодо формулювання термінів, тому застосуємо методику налагодження та тестування стратегічних припущень (Strategic assumption surfacing and testing) [17] для визначення поняття «поточні зобов'язання».

Проведемо аналіз наведених вище понять з використанням даної методики за наступною схемою:

I. У кожному із заданих варіантів означення поняття «поточні зобов'язання» визначаємо часткові припущення:

1. Поточні зобов'язання – $\frac{1.1}{\text{сума боргів, що належить сплатити підприємству, організації, установі.}} \frac{1.2}{\text{Поточні зобов'язання виникають у процесі господарської діяльності підприємства, організації, установи}} \frac{1.3}{\text{і свідчать про залучення коштів у господарську діяльність підприємства.}}$
2. Поточні зобов'язання – $\frac{2.1}{\text{сума заборгованостей підприємства (організації)}} \frac{2.2}{\text{юридичним або фізичним особам (кредиторам), що має бути погашена}} \frac{2.3}{\text{протягом операційного циклу.}} \frac{2.4}{\text{Виникає внаслідок господарських стосунків між ними.}}$
3. Поточні зобов'язання – $\frac{3.1}{\text{складова капіталу підприємства, яка представляє собою вимоги до підприємства}} \frac{3.2}{\text{з боку фізичних та юридичних осіб}} \frac{3.3}{\text{щодо оплати товарів, продукції, послуг.}}$
4. Поточні зобов'язання – $\frac{4.1}{\text{зобов'язання, які будуть погашені}} \frac{4.2}{\text{протягом операційного циклу підприємства}} \frac{4.3}{\text{або мають бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.}}$
5. Поточні зобов'язання – $\frac{5.1}{\text{заборгованість підприємства по оплатам}} \frac{5.2}{\text{іншим суб'єктам господарювання.}}$

Вважаємо за доцільне при розгляді терміну «поточне зобов'язання» враховувати також і юридичний аспект даного визначення. Зокрема, скористаємося такою дефініцією поняття: зобов'язання – оформлені договором цивільно-правові відносини, в силу яких одна сторона повинна здійснити на користь іншої відповідні дії або утриматися від певних дій [1, с. 262].

II. Знаходимо групи узгоджених за змістом часткових припущень та узагальнюємо кожну з груп деяким частковим твердженням, яке увійде в кінцевий варіант визначення.

1.1 + 2.1 + 3.1 + 4.1 + 5.1 – *теперішня, визначена у вартісному вираженні заборгованість підприємства. З урахуванням юридичного аспекту – теперішня, визначена у вартісному вираженні та юридично регламентована заборгованість підприємства;*

2.2 + 3.2 + 5.2 – *фізичні та юридичні особи;*

2.3 + 4.2 – *має бути погашена;*

2.4 + 4.3 – *протягом операційного циклу підприємства (дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу);*

1.3 + 2.5 – *виникає внаслідок минулих подій.*

III. Для неузгоджених часткових припущень висуваємо контрприпущення та розміщуємо їх у системі координат «індиферентно-важливо, непевно-впевнено».

Припущення	Контрприпущення
1.3 – свідчать про залучення коштів у господарську діяльність підприємства	1.3* – спричинить зменшення економічних ресурсів підприємства; 1.3** – використання власних оборотних коштів
3.3 – щодо оплати товарів, продукції, послуг	3.3* – безоплатне отримання товарів, робіт, послуг

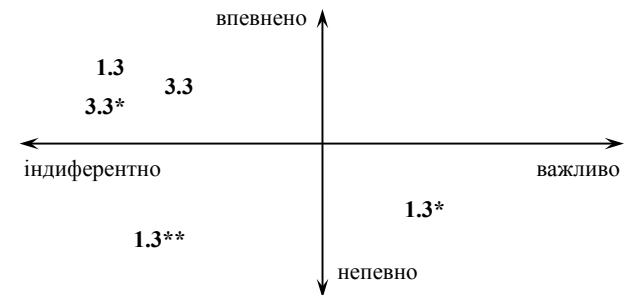

Рис. 2. Матриця позиціонування припущень та контрприпущень визначення терміну «поточне зобов'язання»

IV. Індиферентні (нерелевантні для даної проблеми) припущення відкидаємо, як і ті, що виявилися важливими, але ступінь впевненості в правдивості яких (навіть після повторного розгляду) невисока. Ті припущення, які б розміщувалися в квадранті «важливо-впевнено», необхідно включати до остаточного варіанту визначення. В даному випадку такі відсутні.

Враховуючи вищенаведене, пропонуємо власне визначення поняття «поточні зобов'язання»:

Поточні зобов'язання – це теперішня, визначена у вартісному вираженні та юридично регламентована заборгованість підприємства перед іншими фізичними та юридичними особами, що виникає внаслідок минулих подій і має бути погашена протягом операційного циклу підприємства (дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу).

У статті розглянуті теоретичні засади визначення поточних зобов'язань, їх трактування в обліку та праві. За результатами дослідження основних рис притаманних зобов'язанням вітчизняними та іноземними вченими, запропоновані основні характеристики зобов'язання як об'єкта бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Проведено оцінювання різних підходів до визначення поняття «поточні зобов'язання» за вимогами формулювання термінів відповідно до ДСТУ 3966:2009, а також здійснено аналіз понять «поточні зобов'язання» за допомогою методики налагодження та тестування стратегічних припущень (Strategic assumption surfacing and testing).

Таким чином, у результаті оцінювання поняття за вимогами державного стандарту й проведення методики налагодження та тестування стратегічних припущень сформульовано авторське визначення поняття «поточні зобов'язання», що сприятиме правильному розумінню природи поточних зобов'язань та уникненню помилок при їх відображенні в обліку та звітності.

Список літератури:

1. Большой бухгалтерский словарь [Электронный ресурс]: [М.Ю. Агафонова, А.Н. Азрилиян, О.М. Азрилиян, В.И.Бенедиктова та ін.] / Под ред. А.Н. Азрилияна, 2010 г. – Режим доступа : <http://slovo.yaxy.ru/60.html>.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / За ред. Ф.Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир : Рута, 2009. – 912 с.
3. Економічний словник / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. – К. : Кондор, 2007. – 357 с.
4. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1999, № 40, ст. 365.
5. Завгородний В.П. Бухгалтерский учет в Украине (с использованием национальных стандартов). – К. : А.С.К., 2002. – 847 с.
6. Магістерська програма «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу» [Текст] : навч.-метод. комплекс / М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад «Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; [кер. авт. кол. А.М. Поддєрьогін ; уклад. Н.Д. Бабяк, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк, Р.І. Заворотній та ін.]. – К. : КНЕУ, 2008. – 536 с.
7. МСБО 1, Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку. Подання фінансової звітності IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929013>.
8. МСБО 37, Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку. Забезпечення, умовні зобов'язання та умовні активи. IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_051.
9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
10. Організація бухгалтерського обліку : навчальний посібник для студентів вузів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит» / Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, М.М. Шигун, С.М. Шулепова ; 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 576 с.
11. Орлов І.В. Генезис понятия «зобов'язання» в юридичному та економічному напрямках бухгалтерського обліку // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць / Серія: бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Вип. 1(16). – Житомир : ЖДТУ, 2010. – С. 170-177.
12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
13. Термінологія. Засади і правила розроблення стандартів на терміни та визначення понять: ДСТУ 3966:2009. – [Чинний від 01.07.2010]. – К. : Держспоживстандарт України, 2010. – 127 с. – (Національні стандарти України).
14. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України : підручник. – К. : А.С.К., 2001. – 784 с.
15. Хендригсен Э.С., Ван Бред М.Ф. Теория бухгалтерского учета : Пер. с англ. / Под ред. Соколова Я.В. – М. : Финансы и статистика, 2000. – 576 с.
16. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами та доповненнями) / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № № 40-44, ст. 356.
17. Mitroff I. I. On Strategic Assumption-making: A Dialectical Approach to Policy and Planning / I.I. Mitroff, J. R. Emshoff // Academy of Management Review. – 1979. – Vol. 4, № 1. – P. 1-12.

Травинская С. И.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СУЩНОСТИ ПОНЯТИЯ «ТЕКУЩИЕ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА»**Резюме**

В статье исследованы текущие обязательства в правовом и бухгалтерском аспекте; определены основные характеристики текущих обязательств и сформулировано собственное определение категории «текущие обязательства» с соблюдением требований терминологии, что способствует правильному пониманию их сущности.

Ключевые слова: понятие, текущие обязательства, требования ДСТУ 3966: 2009, методика отладки и тестирования стратегических предположений.

Travinska S. I.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

THEORETICAL PRINCIPLES OF THE ESSENCE CONCEPT «CURRENT LIABILITIES»**Summary**

This article explores current liabilities in the legal and accounting aspects; identified the main characteristics of current liabilities and formulated its own definition of the «current liabilities» in compliance with the terms that contribute to the proper understanding of their nature.

Key words: concepts, current liabilities, requirements ISO 3966: 2009, Methods of debugging and testing of strategic assumptions.